از قطر و کارگران قربانی چه می‌دانیم؟

جنون ساخت‌وساز مرگبار میزبان جام جهانی

سحر طلوعی

از موارد جنجالی فرایند اعطای میزبانی جام جهانی ۲۰۲۲ به قطر و ردپای قراردادهای گازی و رشوه که بگذریم، انتخاب کشوری کوچک که نه جمعیت چندانی دارد و نه زیرساخت‌های چشمگیری و نه سابقه خوبی در مسائل حقوق‌بشری، به‌عنوان میزبان جام جهانی فوتبال عجیب‌وغریب و پرسش‌برانگیز است. یکی از موارد پرسش‌برانگیز میزبانی قطر ساخت‌وسازهای جنون‌آمیز و البته تعداد قربانیان این جنون است. کشوری که جمعیت کارگر چشمگیری ندارد، کشوری که سیستم حمل‌ونقل عمومی نداشته، کشوری که به اندازه میزبانی از هواداران فوتبال هتل و محل اقامت نداشته، کشوری که حتی استادیوم به اندازه کافی نداشته، چگونه طی یک دهه و کمی بیشتر این زیرساخت‌ها را فراهم می‌کند؟ به چه قیمتی؟

عکس: Reuters

چه‌تعداد کارگر مهاجر در قطر هستند و از کجا آمده‌اند؟

جمعیت قطر چیزی حدود سه‌میلیون نفر و درواقع کمتر از این عدد است. حدود ۸۸ درصد این جمعیت را شهروندان خارجی تشکیل می‌دهند. جمعیت نیروی کار مهاجر در قطر دومیلیون نفر تخمین زده شده است که ۹۵ درصد نیروی کار به حساب می‌آیند. یک‌میلیون نفر از نیروی کار در مشاغل مربوط به ساخت‌وساز فعالیت می‌کنند. اغلب جمعیت مهاجر و نیروی کار در قطر از جامعه مردان هستند که از کشورهایی مانند فیلیپین، هند، پاکستان، نپال و بنگلادش آمده‌اند.

کارگران در قطر چه می‌کنند؟

وقتی قطر به‌عنوان نخستین کشور خاورمیانه‌ای موفق شد به هر شکلی میزبانی مهم‌ترین رویداد فوتبالی جهان را در سال ۲۰۱۰ به دست بیاورد، نیازمند ایجاد انواع زیرساخت بود! آنها بودجه‌ای معادل ۲۲۰ میلیارد دلار تا ۳۰۰ میلیارد دلار برای این هدف در نظر گرفتند. بخشی از این بودجه، حدود هفت‌میلیارد دلار صرف ساخت هفت استادیوم جدید شد. استادیوم‌هایی مدرن و زیبا که لابد در این چند روز که از آغاز بازی‌ها گذشته، آنها را دیده‌اید. قطری‌ها از همین هفت‌میلیارد دلار برای بازسازی و تعمیر استادیوم هشتم هم که پیش از این فرایند میزبانی ساخته شده بود، استفاده کرده‌اند. باقی‌مانده بودجه ۲۲۰ میلیارددلاری یا به عبارت دیگر بودجه ۳۰۰ میلیارد دلاری برای توسعه دیگر زیرساخت‌ها ازجمله سیستم حمل‌ونقل، بزرگراه‌ها، برج‌ها، هتل‌ها و دیگر مکان‌ها مثل شهر جدید لوسیل هزینه شد. استادیوم لوسیل قرار است فینال بازی‌ها و اختتامیه جام جهانی ۲۰۲۲ را هم میزبانی کند.

جدیدترین آمار قربانیان چقدر است؟

اگر به منابع رسمی قطر و مقامات این کشور باشد، در یک دهه گذشته و در فرایند ساخت سازه‌های خاص جام جهانی فقط ۴۰ کارگر جان خود را از دست داده‌اند؛ با این توضیح که ۳۷ کارگر در مجموعه‌های درحال ساخت خاص جام جهانی و بر اثر حوادث غیرمرتبط با کار و سه نفر هم بر اثر حوادث مرتبط با کار قربانی شده‌اند. این اعداد باورپذیر است؟ ساخت و تعمیر هشت استادیوم، مترو و بزرگراه و هتل و... در طول یک دهه و فقط ۴۰ قربانی؟ اگر منبع این ادعا کشوری است که به ضوابط و قوانین حقوق‌بشری پایبند نیست، باید در این آمار و ارقام شک کرد. بسیاری از روزنامه‌نگاران ازجمله گزارشگران روزنامه گاردین انگلیس سعی کرده‌اند آمار و ارقام نزدیک به واقعیت را از لابه‌لای اسناد و مدارک منتشرشده از این وقایع بیرون بکشند. آنها می‌گویند رسیدن به رقم‌های واقعی سخت‌تر از آن چیزی است که تصور بکنید. قطری‌ها اطلاعات و گزارش‌های درستی از این وقایع منتشر نکرده‌اند. با این همه قطر می‌گوید در سال‌های ۲۰۱۰ تا ۲۰۱۹ بیش از ۱۵ هزار شهروند غیرقطری در این کشور جان باخته‌اند. بررسی‌های روزنامه گاردین در سال ۲۰۲۱ نشان می‌دهد شش‌هزارو ۵۰۰ نفر از این قربانیان، کارگران مهاجر هندی، پاکستانی، بنگلادشی، نپالی و سریلانکایی بوده‌اند. جزئیات فوت آنها چندان براساس شغل و محل کار طبقه‌بندی‌شده و دقیق نیست؛ اما به‌هرحال دولت قطر گفته بود ۳۰ هزار کارگر خارجی برای فعالیت در زمینه ساخت‌وساز استادیوم‌ها به کار گرفته است.

کارگران چگونه جان باخته‌اند؟

میانگین دمای هوا در قطر برای پنج ماه از سال بیش از ۳۷.۷ درجه سانتی‌گراد است. به‌همین‌دلیل هم برخلاف رسم همیشگی، برگزاری مسابقات جام جهانی به میزبانی قطر از تابستان به پاییز موکول شد تا بازیکنان و هواداران فوتبال از گرما و دمای بالای هوا آسیب نبینند؛ اما این شرایط برای کارگرانی که استادیوم‌ها، هتل‌ها، بزرگراه‌ها و متروی قطر را ساختند، برقرار نبوده است. آنها در هر شرایطی مجبور به کار و فعالیت بوده‌اند و حتما از گرما آسیب دیده‌اند. علاوه بر گرما، شرایط گاه ناایمن، بیماری، فشارهای روحی و روانی ناشی از فعالیت طولانی را که حتی منجر به خودکشی برخی کارگران شده هم باید در نظر گرفت. سازمان عفو بین‌الملل پیرو گزارش گاردین، قطر را متهم کرد در گواهی فوت کارگران مهاجر، تنها به نوشتن «علل طبیعی» یا «نارسایی قلبی» اکتفا می‌کند و توضیح بیشتری نمی‌دهد. سازمان عفو بین‌الملل تأکید کرد این‌گونه گواهی فوت صادرکردن درواقع قطر را از پرداخت هرگونه غرامت به خانواده‌های متوفی معاف می‌کند.

آنها همچنین متوجه شدند قطر ۷۰ درصد مرگ‌ومیر مربوط به کارگران خارجی را به‌درستی طبقه‌بندی نمی‌کند. سازمان بین‌المللی کار در واکنش به این وقایع اعلام کرد علت اصلی مرگ‌ومیر کارگران خارجی سقوط از ارتفاع و همچنین تصادف در مسیر کار بوده است. برای نمونه می‌شود به شرح حال کارگری نپالی به نام گانگارام ماندال اشاره کرد. او سال ۲۰۱۸ وارد قطر شد تا کارگری کند و برای زن و هفت دخترش پول بفرستد. ماندال برای آمدن به قطر و استخدام پول قرض کرده بود؛ اما در عوض فقط روزی یک دلار درآمد کسب کرد! این کارگر نپالی پس از دو سال کار بیمار شد و فوت کرد. در گواهی فوت او نوشته شد مرگ به علت نارسایی قلبی، از مجموعه علل طبیعی.

واکنش مقامات قطری چه بوده است؟

قطری‌ها البته این ادعاها و آمار و ارقام را نپذیرفته‌اند؛ اما در عمل و در پنج سال اخیر سعی کرده‌اند قانون کار این کشور را اصلاح کنند. منتقدان می‌گویند اصلاحات قطر کافی نیست و قانون کار این کشور همچنان حامی حقوق کارگران نیست. هزاران کارگر مهاجر در قطر همچنان از تأخیر در پرداخت دستمزد رنج می‌برند، از مرخصی محروم هستند و از ایمنی محل کار برخوردار نیستند و... . به‌هرحال در سال ۲۰۲۱ حداقل دستمزد برای کارگران در قطر ۲۷۵ دلار در ماه تعیین شد.

به بهانه روز پرستار

چرا پرستاران مهاجرت می‌کنند

حبیب احسنی‌پور: رئیس سازمان نظام پرستاری گفته است با شروع پاندمی کرونا در کشور، شاهد افزایش موج مهاجرت پرستاران بودیم؛ به‌طوری‌که هرماه بین ۱۰۰ تا ۱۵۰ پرستار، درخواست مهاجرت داشتند. اما واقعیت این است که پاندمی کرونا بهانه‌ای شد تا مهاجرت پرستاران از کشور شدت بگیرد. زیرا آنچه باعث شده تا انگیزه پرستاران برای ماندن و خدمت در بیمارستان‌های کشور کم‌رنگ شود، جریان «پزشک‌سالاری» حاکم بر نظام سلامت و وزارت بهداشت است که اجازه خودنمایی به سایر حِرَف را نمی‌دهد. با مروری بر اتفاقات مهم در حوزه سلامت کشور که در طول سال‌های گذشته شاهد بوده‌ایم، پی به این واقعیت می‌بریم که جامعه پرستاری از تبعیض‌ها و بی‌عدالتی‌ها خسته است و دیگر توان ندارد خدماتی را به بیماران ارائه بدهد که پول آن به جیب پزشکان برود.

سال‌های سال است قانون تعرفه‌گذاری خدمات پرستاری به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده اما هنوز به مرحله اجرا نرسیده است. از تیرماه ۱۳۸۶ تا امروز، بیش از ۱۵ سال از تصویب مهم‌ترین خواسته بحق پرستاران می‌گذرد اما هرسال به بهانه‌ای از اجرائی‌شدن آن جلوگیری می‌شود. گفته می‌شود بیش از ۱۶ ساعت از شبانه‌روز، پرستاران به‌صورت مستقل در بیمارستان‌ها مشغول ارائه خدمات مراقبتی از بیماران هستند. این در حالی است که بیشترین زمان حضور پزشک بر بالین بیمار بستری در بیمارستان، کمتر از یک ساعت در شبانه‌روز است. بر اساس آنچه تاکنون شاهد بوده‌ایم، برخی از خدماتی که پرستاران در بیمارستان‌ها ارائه می‌دهند، اجر و مُزدی برای آنها ندارد و در عوض، پولش به حساب پزشک واریز می‌شود. همین تبعیض‌ها و بی‌عدالتی‌ها در این سال‌ها، پرستاران را خسته کرده و لاجرم آنها را به مهاجرت ترغیب کرده است. شاید آمدن کرونا بهترین بهانه برای فرار از این تبعیض‌ها و بی‌عدالتی‌ها در نظام سلامت بوده است تا پرستاران عزم خود را برای مهاجرت جزم کنند. استقبال کشورهای اروپایی و البته کشورهای منطقه و کانادا، از پرستاران ایرانی، میل به مهاجرت را تشدید کرده است. به‌طوری‌که گفته می‌شود حداقل دریافتی پرستاران ایرانی در کشوری مثل کانادا، حدود ۸۰ میلیون تومان در ماه باشد. آن هم با حداقل ساعت کار که برای آنها تعریف شده است. علاوه بر این، از مزایای دیگری نیز برخوردار می‌شوند. بنابراین، می‌توان پشت پرده مهاجرت پرستاران را نه در آمدن کرونا که در رفتارهای پزشک‌سالارانه در بدنه وزارت بهداشت جست‌وجو کرد که در طول این سال‌ها، بارها و به دفعات، پرستاران نسبت به آن گلایه داشته‌اند. پرستاران مهاجرت می‌کنند، چون می‌دانند قرار نیست از ترکش‌های پزشک‌سالاری حاکم بر وزارت بهداشت خلاص شوند. چون اگر قرار بود چنین اتفاقی بیفتد، حتما در ۱۵ سال اخیر که قانون تعرفه‌گذاری خدمات پرستاری به تصویب رسیده، خودش را نمایان می‌کرد اما می‌بینیم که هر سال، دریغ از پارسال.

یادداشت

بازخوانی دادرسی منصفانه

صالح نقره‌کار
وکیل دادگستری

دادگاه‌ها محک و معیار مهمی برای ارزیابی عدالت در کشور هستند. حضور مؤثر وکیل در پرونده‌ها و ایجاد موازنه برابر بین وکیل و قاضی و ضابط و دادستان به جهت اینکه محصول سیاست جزایی، خیر عمومی و منافع همگانی باشد، اهمیت می‌یابد.

چیدمان قواعد دادرسی حکمتی دارد و شکستن آن اسباب آسیب دیدن عدالت و حقوق انسانی می‌شود. ملاحظاتی در این راستا قابل ذکر است:

۱- امنیت، نظم، ثبات و آرامش شهروندی کالایی اساسی در زیست مدنی و پیش‌نیاز برخورداری از سایر حقوق شهروندی است؛ اما این نظم و امنیت در نظام حقوق بشر و گفتمان حقوق اساسی مغایر و معارض با حق اعتراض تعبیر نمی‌شود؛ بلکه باید به آن برای بهروزی شهروندان حرمت گذاشت و چنانچه در استیفای این حق‌ها جرمی به وقوع پیوست، باید با معیارهای دادرسی عادلانه به تعقیب و پیگیری آن پرداخته شود.

۲- در وقایع اخیر چشمان ناظران بیرونی داوری می‌کند که بازیگران دادرسی منصفانه چقدر به اصول و موازین پایبندی دارند. ضابطان، دادستان‌ها دادسراها، بازپرس‌ها و قضات محاکم، وکلا و جامعه حقوقی چگونه رفتار می‌کنند و فعل‌ها و ترک فعل‌ها سند می‌شود و در تاریخ می‌ماند. این اعتراض‌ها اولین و شاید آخرین نباشد و باید دلسوزانه و به قصد اصلاح و خیر عمومی به تحلیل و بررسی آن پرداخته شود تا نقاط قوت و ضعف بهتر عیان شده و اصلاح رقم بخورد.

۳- ماده ۹ قانون آیین دادرسی کیفری ارتکاب هر جرمی را زمینه طرح دو دعوای عمومی و خصوصی عنوان کرده است؛ زیرا در توصیف معیار دعوای عمومی حفظ حقوق جامعه و نظم عمومی را مدنظر قرار داده است؛ اما حفظ حقوق عمومی قابل تجزیه به حفظ حقوق تک‌تک اعضای جامعه قلمداد می‌شود؛ بنابراین هیچ‌گاه نباید به نام حفظ حقوق عمومی، حق فردی نادیده گرفته شود.

۴- همه بازیگران دادرسی منصفانه باید توجه کنند که مطابق اصل ۹ قانون اساسی به اسم رمز حقوق مردم و نظم و آرامش، اجازه تعدی به حقوق فردی و اجتماعی را ندارند. بی‌توجهی به لوازم حق اعتراض مصائبی برای حقوق شهروندی به بار می‌آورد و جرم‌انگاری‌هایی را سبب می‌شود که در تقابل با حقوق اساسی است.

۵- اولویت‌بخشی به اصول حقوقی و حقوق بنیادین در محاکم یک فرض برای سازمان قضاوتی است.

۶- در روند دادرسی منصفانه ما با دوگانه‌ای مکمل و مؤید هم طرف هستیم. یک بخش حقوق اساسی و آزادی‌های بنیادین که اولویت است. نظیر اصل ۲۲ قانون اساسی که می‌گوید حیثیت جان و مال شهروند از تعرض مصون است یا اصل ۲۰ که می‌گوید همه ملت یکسان در حمایت قانون قرار دارند یا تفتیش عقاید ممنوع مطلق است یا نشریات و مطبوعات یا احزاب و جمعیت‌ها آزادند یا تشکیل اجتماعات و راهپیمایی‌ها بدون حمل سلاح آزاد است که اینها تمثیلی و نمونه است و مشی مقنن اساسی التزام عملی کارگزاران به این حقوق است.

۷- از طرف دیگر در موازین متعدد داخلی و خارجی دادرسی منصفانه متصف به اوصافی شده است. سند امنیت قضائی قوه قضا متن حائز اهمیتی است؛ اما فراتر از آن اصول قانون اساسی است. نظیر اصل ۱۶۵ که اصل را بر محاکمات علنی قرار می‌دهد. نه اینکه روابط‌عمومی قوه یا رسانه‌های همسو فقط بیایند؛ بلکه علنی به معنای عرفی یعنی حضور مستمع آزاد داشته باشد. یا اصل ۱۵۶ می‌گوید قوه باید پشتیبان حقوق فردی و اجتماعی و مسئول تحقق‌بخشیدن به عدالت باشد.

۸- به‌عنوان نمونه مواد ۲ تا ۷ قانون آیین دادرسی کیفری موازین آمره‌ای دارد که ضامن دادرسی منصفانه است. لزوم مستندبودن دادرسی کیفری به قانون، لزوم تضمین حقوق متهم در سکوت و نپذیرفتن اقرار تلقینی، لزوم بی‌طرفی مراجع قضائی و استقلال کامل در رسیدگی و همچنین لزوم امتناع از اطاله دادرسی و لزوم رعایت اصل برائت متهم بخشی از این مؤلفه‌هاست. چه خوب است که جامعه حقوقی با مطالبه دادگاه علنی مکررا این شاخص‌ها را ارزیابی کند و احکام را تحلیل و روندها را بازگو کند تا بر ارتقای حقوق انسانی و دسترسی به عدالت در نظام قضائی افزوده شود.

جدول ۴۳۷۶ • طراح: بیژن گورانی

افقی:

۱- پرنده‌ای لذیذگوشت- بزرگ‌ترین میوه درختی جهان- سوره چهل‌وهفتم قرآن ۲- قضیه‌ای که به ظاهر تناقض داشته باشد- نوعی کلم پرخاصیت ۳- کلمه‌ای پرسشی- ماه نو- نرم‌افزار نقشه‌کشی ۴- مصیبت‌ها- سرپوشیده- هواپیمای جنگی ۵- خمیدگی کاغذ- شهری در فرانسه- توهین ۶- انسان بودن- شهری در آذربایجان غربی- میوه خوب ۷- گریستن- شعر حماسی- خمیده و کمانی ۸- پند گرفتن- پایتخت نیجریه- نوزاد ۹- دستگاه آرد کردن غلات- ورقه فلزی بسیار نازک- دسته گندم دروشده ۱۰- باغ انگور- از آثار معروف ویلیام شکسپیر- پایتخت کشور مالت ۱۱- امیدواری- شکاف، سوراخ- اشاره به دور ۱۲- عنصری از گروه هالوژن‌ها- شتر بی‌کوهان- دوره‌ها ۱۳- هدایت‌شدن- نجات- اسب سیاه ۱۴- گلی که در مرداب می‌شکفد- هافبک تیم ملی فوتبال مراکش ۱۵- خرامنده- نوعی انگور دانه‌ریز- نماز واجبی که وضو لازم ندارد.

عمودی:

۱- نوعی قارچ روی غذای مانده- دنباله‌رو- اصطلاحی در بسکتبال ۲- رمانی مشهور از خالد حسینی، نویسنده افغان- گروگذاشته‌شده ۳- سریع‌ترین نوع شنا- ماه سوم میلادی- سنگینی معده بر اثر هضم‌نشدن غذا ۴- به‌طور امانت- از ماشین‌آلات کشاورزی- فرومایه ۵- پدربزرگ- انجمن بین‌المللی حمل‌ونقل هوایی- هم‌پیمان‌شدن چند گروه سیاسی ۶- مخزن چربی شتر- ثابت قدم- شهری در جنوب تهران ۷- موی آراسته- توبه‌کننده- بلند و رفیع ۸- طراح- شکفته‌شده- به راستی ۹- زبان عربی- ماده اصلی- سازمان همکاری‌های اقتصادی ۱۰- دمای غیرطبیعی بدن- از رنگ‌های گرم- ویژگی ۱۱- نقاش ایتالیایی عهد رنسانس- طناز- نت سوم ۱۲- مرگ- مخفی- مرکز استان خوزستان ۱۳- کشورمداری- برچسب- پوست دباغی‌شده ۱۴- نوعی گیوه- فیلمی علمی-تخیلی ساخته کریستوفر نولان ۱۵- نقطه نظر- اولین رقم از سمت راست عدد- نمونه خروار است.

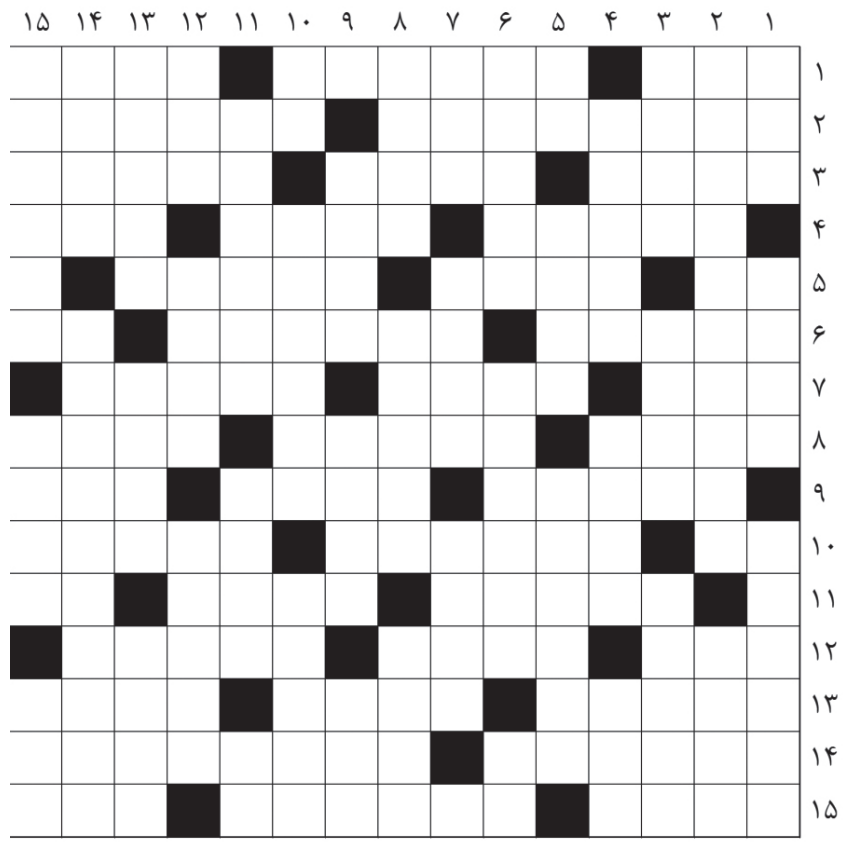

حل سودوکو سخت

۷	۸	۱	۳	۵	۲	۶	۴	۹
۴	۶	۳	۱	۷	۹	۲	۸	۵
۵	۹	۲	۴	۶	۸	۱	۳	۷
۳	۲	۵	۷	۹	۶	۸	۱	۴
۸	۷	۶	۵	۱	۴	۳	۹	۲
۱	۴	۹	۸	۲	۳	۵	۷	۶
۹	۱	۷	۶	۸	۵	۴	۲	۳
۶	۳	۸	۲	۴	۷	۹	۵	۱
۲	۵	۴	۹	۳	۱	۷	۶	۸

حل سودوکو ۳۳۷۱

۳	۶	۵	۲	۴	۸	۱	۷	۹
۸	۲	۴	۱	۹	۷	۶	۳	۵
۷	۹	۱	۳	۵	۶	۸	۴	۲
۵	۱	۲	۷	۶	۳	۹	۸	۴
۴	۷	۸	۵	۱	۹	۲	۶	۳
۶	۳	۹	۴	۸	۲	۷	۵	۱
۹	۵	۷	۶	۲	۴	۳	۱	۸
۲	۴	۶	۸	۳	۱	۵	۹	۷
۱	۸	۳	۹	۷	۵	۴	۲	۶

حل جدول ۴۳۷۵

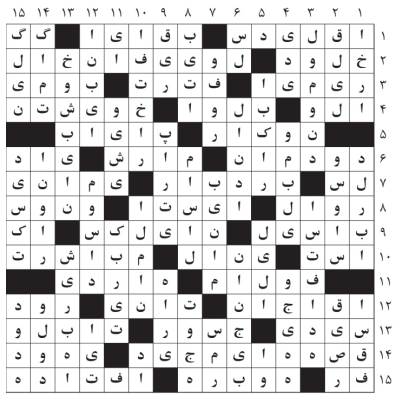

سودوکو سخت ۳۳۷۲

زمان پیشنهادی: ۴۰ دقیقه

قانون‌های حل جدول سودوکو:

۱- در هر سطر و ستون باید اعداد یک تا ۹ نوشته شود. بدیهی است که هیچ عددی نباید تکرار شود.

۲- در هر مربع ۳×۳ اعداد یک تا ۹ باید نوشته شود و در نتیجه هیچ عددی نباید تکرار شود.

۴							۶	
	۷		۲	۶	۸	۵		
		۶	۷					۱
			۹		۶			۸
		۲				۴		
۵			۸		۳			
۳					۱	۶		
		۷	۳	۸	۲		۴	
	۴							۹

سودوکو ساده ۳۳۷۲

زمان پیشنهادی: ۲۰ دقیقه

سودوکو

سودوکو Sudoku یک واژه ترکیبی ژاپنی به معنای عددهای بی‌تکرار است و امروزه به جدولی از اعداد گفته می‌شود که به عنوان یک سرگرمی رایج در نشریات کشورهای مختلف به چاپ می‌رسد.

	۳			۸		۵	۷	۴
۵					۳	۹	۲	۸
۴		۸					۶	
		۵	۳				۴	۲
۳				۷				۹
۲	۸				۶	۳		
	۶					۷		۵
۱	۹	۴	۷					۶
۷	۵	۳		۲			۹	